

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.1 จากปัญหาพื้นฐานของประชาชน เชื่อมโยงสู่ขบวนการต่อต้านรัฐ

1.1.1 การวินิจฉัยปัญหาของคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ(กอส.)

กอส. วินิจฉัยชี้ว่า ศาสนาไม่ใช่เหตุของความรุนแรงที่เกิดขึ้น แต่เกี่ยวกับความรุนแรงในฐานะข้ออ้างที่คนบางกลุ่มนำมาใช้ให้ความชอบธรรมกับการใช้รุนแรงที่เกิดขึ้น รวมทั้งประวัติศาสตร์ปัตตานี อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ความเป็นมลายูที่ถูกใช้เป็นข้ออ้างให้ความชอบธรรมกับการใช้ความรุนแรงด้วยความรุนแรงเกิดขึ้นจากเงื่อนไข 3 ประการคือ

ประการที่ 1 เงื่อนไขเชิงบุคคล ได้แก่ ผู้ก่อความไม่สงบและฝ่ายรัฐซึ่งตอบโต้ด้วยความรุนแรง

ประการที่ 2 เงื่อนไขเชิงโครงสร้าง ได้แก่ ความไม่เป็นธรรมอันเกิดขึ้นจากกระบวนการยุติธรรมและการปกครองที่เป็นอยู่ ปัญหาทางเศรษฐกิจ/ทรัพยากรที่พวกเขาต้องประสบ การศึกษาที่ไม่สามารถเอื้ออำนวยให้เขามีพลังเอาชนะการทำทลายทางสังคมในรูปแบบต่างๆ ทั้งทางโลกและทางธรรม สภาพของประชากรปัญหาเกิดขึ้นในบริบทภูมิรัฐศาสตร์ที่ทำให้การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตระหว่างผู้คนที่มิเชื่อสาขาศาสนาเดียวกันเป็นมลายูมุสลิมเช่นเดียวกันใน 2 ประเทศคือ บริเวณชายแดนภาคใต้ของไทยและในมาเลเซีย

ประการที่ 3 เงื่อนไขทางวัฒนธรรม คือ ลักษณะเฉพาะทางศาสนาและชาติพันธุ์ในพื้นที่คือศาสนาอิสลาม ภาษามลายู และประวัติศาสตร์ปัตตานี สิ่งเหล่านี้เป็นเงื่อนไขในสังคมซึ่งทำหน้าที่ให้ความชอบธรรมกับการใช้ความรุนแรงหรือทำให้ผู้คนไม่น้อยยอมรับหรือเห็นด้วยกับฝ่ายที่ใช้ความรุนแรง ทั้งหมดนี้ทำให้ผู้ก่อความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อาศัยเงื่อนไขทางชาติพันธุ์ผสมผสานกับศาสนาเป็นข้ออ้างให้ความชอบธรรมกับการใช้ความรุนแรงในการต่อสู้เพื่อเป้าหมายของตนในนามของอัตลักษณ์ความเป็นมลายูมุสลิม (คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ. 2549 , น.34 – 35)

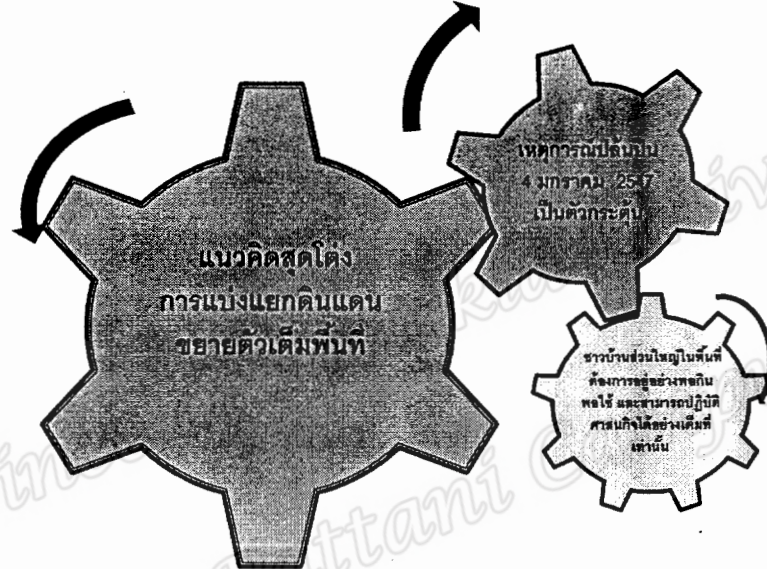
1.1.2 ปัญหาในมุมมองของชาวมลายูมุสลิมในพื้นที่

ความต้องการของชาวบ้านส่วนใหญ่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้(Popular Needs) คือ *การอยู่อย่างพอกิน พอใช้ และสามารถปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างเต็มที่เท่านั้น* แต่ปัญหาสำคัญของชาวบ้านมลายูมุสลิมในชนบทร้อยละ 80 – 90 คือ ปัญหาความยากจน ปัญหาไม่ได้รับความเป็นธรรม ปัญหาการติดต่อสื่อสารกับภาครัฐ ปัญหาที่เจ้าหน้าที่รัฐทำให้เกิดขึ้น ปัญหาเหล่านี้ทำให้มีคนบางกลุ่มเข้าไปปลุกฝังวิธีคิดที่ทำให้เกลียดชังเจ้าหน้าที่รัฐ เกลียดชังพวกเสียม(คนไทย) และมีการปลุกฝังผ่านระบบเครือข่าย นำไปสู่แนวความคิดต่อต้านรัฐ แนวคิดการแบ่งแยกดินแดน ซึ่งในหลายหมู่บ้านแนวคิดเหล่านี้มีมานานแล้ว แต่ถูกกดไว้ถูกขังไว้ โดยการรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาต่างๆของชุมชน โดยอิทธิพลของกลุ่มคนในหมู่บ้าน ซึ่งสามารถควบคุมกันอยู่

สำหรับการขยายแนวคิดแบ่งแยกดินแดนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน มีการเตรียมบ่มเพาะมาช้านาน ถ่ายทอดต่อให้กับเด็กในหมู่บ้านที่มีอายุตั้งแต่ 5 – 6 ขวบ ถึง 12 ขวบ เมื่อเกิดเหตุการณ์ปล้นปืน

4 มกราคม 2547 มีไม้ที่หมู่บ้านที่ถูกกระตุ้นแนวคิดการต่อต้านรัฐขึ้นมา แต่หลังจากนั้นเริ่มมีการหยั่งเชิง ปล่อบข้าว และเกิดเหตุการณ์ต่างๆเช่น กรณีตากใบ ที่เป็นตัวกระตุ้นให้แนวคิดต่อต้านรัฐลุกลามออกไป ขณะนี้ในบางหมู่บ้าน กลุ่มก่อความไม่สงบทำได้ทุกอย่าง ทั้งการใช้ศาสนา การใช้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในขณะที่การแก้ปัญหาของรัฐเริ่มจากศูนย์ตลอดเวลา ทำให้กลุ่มก่อความไม่สงบฮึกเหิมมาก ในหมู่บ้านสามารถทำได้ทุกอย่าง ทั้งใช้ศาสนา ทั้งทำให้กลัว กลุ่มแนวร่วมสามารถกดดันชาวบ้านทั่วไปที่อยู่ตรงกลาง จนไม่รู้จะไปทางไหน เป็นสาเหตุที่นำไปสู่การขยายตัวแนวคิดการต่อต้านรัฐ แนวคิดสุดโต่ง แนวคิดการแบ่งแยกดินแดนออกไปได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในกลุ่มคนหนุ่มสาวตามแผนภูมิ (การวิเคราะห์สถานการณ์ร่วมกับชุมชนเมื่อ 28 เมษายน 2550)

ตัวกระตุ้นปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้
ปี 2547 - 2550

1.2 ขบวนการต่อต้านรัฐ : จากปล้นปืนสู่ลัทธิสุดโต่ง (Extremism)

1.2.1 การปล้นปืน

การปล้นปืนกองพันพัฒนาที่ 4 เมื่อ 4 มกราคม 2547 เป็นสถานการณ์หลักที่ทำให้เหตุร้ายขยายตัวออกไปเรื่อยๆจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นผลจากความผิดพลาดจากการกำหนดนโยบายของรัฐบาลที่ใช้กำลังตำรวจส่วนกลางเป็นกำลังหลักในการปราบปราม และฝ่ายกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบพัฒนารูปแบบการต่อสู้ดีขึ้นเรื่อยๆโดยมุ่งหวังที่จะขยายความรุนแรงให้เป็นเรื่องทางศาสนา กลุ่มโจรก่อการร้ายและแนวร่วมในพื้นที่ได้ก่อเหตุร้ายอย่างต่อเนื่องโดยการฆ่าล่ายป้ายถนน การลอบสังหารเจ้าหน้าที่รัฐ ราษฎรไทยพุทธ และราษฎรไทยมุสลิมที่ปฏิบัติงานให้กับรัฐบาล การลอบวางเพลิงหรือทำลายทรัพย์สินของทางราชการและของราษฎร การลอบวางระเบิด การโฆษณาชวนเชื่อ (พล.ท.นันทเดช เมฆสวัสดิ์, 2549, น.58 – 73)

1.2.2 ลัทธิสุดโต่ง(Extremism) : การขยายแนวคิด และการกระทำสุดโต่ง

ตั้งแต่เหตุการณ์ปี 4 มกราคม 2547 จนถึงปัจจุบัน ได้เกิดความรุนแรงที่ไม่เคยมีมาก่อนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการยิง ลอบวางระเบิด ฆ่าแล้วเผา ฆ่าตัดคอ ซึ่งเป็นรูปแบบการใช้ความรุนแรงอย่างโหดเหี้ยม ที่มุ่งกระทำต่อเจ้าหน้าที่รัฐ ประชาชนทั่วไป ทั้งพุทธและมุสลิม รวมทั้งทำลายทรัพย์สิน สวนยางพารา การเผาบ้านเรือนราษฎร ซึ่งก่อให้เกิดความหวาดกลัว ความแตกแยกไปทั่วทุกพื้นที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสังคมไทยอย่างกว้างขวาง เบื้องหลังของการใช้ความรุนแรงเหล่านี้เชื่อได้ว่าเกิดจากการขยายแนวคิดหรือลัทธิสุดโต่ง ที่สร้างให้เกิดความเกลียดชัง โดยใช้เงื่อนไขทางชาติพันธุ์ ศาสนาในนามของอัตลักษณ์ของความเป็นมลายูมุสลิม

ในทางวิชาการนั้น แนวคิด และการกระทำสุดโต่ง(Extremism) เป็นปรากฏการณ์สามัญของมนุษย์ที่มีทั่วไปทุกเผ่าพันธุ์ ทุกชาติศาสนา ทุกกาลเทศะ ทุกยุคทุกสมัย ไม่ใช่ปัญหาที่โดดเดี่ยวที่แยกออกจากปัญหาอื่น เป็นปัญหาที่ค่อนข้างทั่วไปและมีเหตุที่มาที่ไปของปัญหาแนวคิด และการกระทำสุดโต่ง(ธีรยุทธ บุญมี ,2548, น. 97) แต่ในปัจจุบันแนวคิด และการกระทำสุดโต่ง หรือที่เรียกว่าลัทธิสุดโต่ง (Extremism) กับการก่อการร้าย (Terrorism) เป็น 2 คำที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างสูงแต่ไม่ใช่เป็นสิ่งเดียวกัน รวมทั้งมีการเชื่อมโยงกับศาสนา (Religion) อีกด้วย จึงต้องแยกคำทั้ง 3 คำนี้ออกจากกันให้ชัดเจน

ตามคำนิยามขององค์การสหประชาชาติ การก่อการร้ายเป็นกิจกรรม(Act) ซึ่งทำอันตรายกับตัวคนที่ไม่ใช่ทหารหรือต่อเป้าหมายที่ไม่ใช่เป้าหมายทางทหาร ส่วนลัทธิสุดโต่ง(ซึ่งสหประชาชาติไม่ได้นิยาม) เป็นเรื่องของความคิดและการโฆษณาชวนเชื่อซึ่งอาจ(ยัง)ไม่มีการกระทำรุนแรงก็ได้ แต่ลัทธินี้จะเป็รากฐานของการก่อการร้าย เพราะส่งเสริมให้สมาชิกใช้วิธีการใดก็ได้ที่จะบรรลุเป้าหมาย ในระยะยาว ลัทธิสุดโต่งเป็นอันตรายมากกว่า เพราะลัทธิสุดโต่งเน้นการครอบงำทางความคิด และการดึงดูดคนเข้าสู่ขบวนการให้ขบวนการใหญ่ขึ้นๆ ซึ่งจะเกิดความรุนแรงขึ้นในที่สุด ลัทธิแบบนี้มุ่งเป้าที่กลุ่มคนรุ่นใหม่อายุน้อย ทั้งในประเทศตัวเองและผู้อพยพในประเทศอื่น ซึ่งในที่สุดจะครอบงำลักษณะของสังคมนั้นๆ ให้ไปในทาง “หนึ่งเดียว (absolutist)” ไม่ยอมรับความคิดแบบอื่นๆ ส่วนศาสนานั้นเป็นสิ่งที่ถูกอ้างโดยลัทธิสุดโต่งบางลัทธิ ตัวอย่างของลัทธิสุดโต่งมิให้เห็นในหลายศาสนา โดยเฉพาะแต่ศาสนาอิสลาม ถึงแม้ว่ากลุ่มลัทธิสุดโต่งที่อ้างศาสนาอิสลามมีอยู่มากและอาจจะเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง แต่กลุ่มลัทธิสุดโต่งที่อ้างศาสนาคริสต์ก็มี อันตรายของลัทธิสุดโต่งก็คือสามารถดำเนินการได้โดยไม่ผิดกฎหมายใดๆ เพราะไม่ใช่ความรุนแรงอย่างเปิดเผย แต่วิธีคิดและวิธีการชวนเชื่อของลัทธิเหล่านี้ทำให้เกิดสาวกที่ใช้ความรุนแรงแบบสุดโต่ง(เช่นมีระเบิดพลีชีพ)ได้เป็นจำนวนมากจึงจำเป็นต้องพิจารณาลัทธิสุดโต่งในฐานะเบื้องหลังของปรากฏการณ์การก่อการร้ายด้วย คำถามสำคัญคือ ทำไมกลุ่มเยาวชนและคนรุ่นใหม่จึงถูกดึงดูดโดยลัทธิสุดโต่ง รวมทั้งการก่อการร้ายได้ง่าย

ลัทธิสุดโต่งและการก่อการร้ายมีบ่อเกิดมาจากประเด็นร่วม 2 อย่าง คือ 1) ความไม่พอใจที่ถูกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม (Grievances) และ 2) ความอยากหรือความโลภ (Greed) กลุ่มเยาวชนและคนรุ่นใหม่ไม่พอใจที่ถูกละทิ้ง ถูกกีดกันจากสังคมส่วนใหญ่ ถูกเลือกปฏิบัติโดยนโยบายและการปฏิบัติของรัฐด้านสังคม เศรษฐกิจ หรือการเมือง ซึ่งรวมๆกันแล้วเรียกว่าเป็นการบั่นทอน “ศักดิ์ศรี” ของตน หรือถูกทำให้เชื่อศาสนา ภาษา ชาติพันธุ์ ของตนเองถูกคุกคาม ถูกทำลาย โดยรัฐหรือคนต่างศาสนา ดังคำปลุกระดมในพื้นที่ที่ใช้

คำว่า “มลายู อิสลาม ปัตตานี” เงื่อนไขเหล่านี้ทำให้มี “อุปทาน(Supply)” ของคนรุ่นใหม่เข้าสู่กลุ่มสุดโต่ง หรือ การก่อการร้าย อย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่เดียวกันแกนนำกลุ่มสุดโต่ง กลุ่มก่อการร้ายก็มีวาระของตนเองที่จะคง อิทธิพลและขยายอิทธิพล ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ หรือความเชื่อ จึงเป็นผู้สร้าง “อุปสงค์(Demand)” ด้วยความโลภ (Greed) ของตนเอง ดังนั้น เมื่อมีทั้งอุปสงค์และอุปทานครบ การเกิดกลุ่มและการขยายกลุ่มก็ เป็นไปได้อย่างรวดเร็ว

ตัวเชื่อมโยงระหว่างอุปสงค์กับอุปทานคือ ระบบความเชื่อ (Ideology หรือ Belief Systems) ซึ่ง แกนนำใช้ในการสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มและการใช้ความรุนแรง ระบบความเชื่อนี้อาจเป็นศาสนาใดก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นศาสนาอิสลาม คริสต์ หรือพุทธ (ในศรีลังกามีกลุ่มก่อการร้ายที่อ้างศาสนาพุทธ) หรืออาจเป็น เรื่องของเชื้อชาติก็ได้ (เช่นนาซีเยอรมันอ้างความเป็นเผ่าอารยัน) หรืออาจเป็นลัทธิการเมืองเช่นลัทธิ คอมมิวนิสต์ก็ได้ (เช่นในยุคสงครามเย็นกับโลกตะวันตก) ระบบความเชื่อถูกใช้เป็น “ข้ออ้าง” ไม่ใช่ “เหตุ” ของความรุนแรง ตัวอย่างการปลุกฝังแนวคิดสุดขั้วในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เช่น คำขวัญที่ใช้ปลุกกระดม เด็ก และเยาวชนในพื้นที่ว่า “เราเกิดจากก้อนเลือด แล้วทำไมเราจะต้องกลัวการหลั่งเลือด”

บ่อเกิดของลัทธิสุดโต่ง หรือการก่อการร้ายคือความยากจนเชิงเปรียบเทียบ กล่าวคือคน มองเห็นว่าสภาพของชุมชนตนเองต่ำกว่าของชุมชนอื่นๆในสังคมหรือในประเทศเดียวกัน ถ้ามองไปทั่วโลก จะ พบว่าลัทธิสุดโต่งและการก่อการร้ายมีมากในภูมิภาคที่มีตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่าภูมิภาคอื่น และมี กระบวนการทางการเมืองที่ปิดกั้นไม่ให้คนมีส่วนร่วม ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ถูกบั่นทอน สิ่งเหล่านี้ทำให้ คนมองหาทางออกใหม่ก็จะหันไปหาที่พึ่งสุดท้ายคือลัทธิสุดโต่งและความรุนแรง (สนง.กองทุนสนับสนุนการ วิจัย,2550)

2. การประเมินสถานการณ์ในพื้นที่

2.1 การประเมินสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่

ในช่วงเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม 2548 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี 2547 ทั้ง 3 จังหวัดมีเหตุร้ายเพิ่มขึ้น ทั้งในด้านความถี่และความรุนแรง จังหวัดนราธิวาสมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ จังหวัดปัตตานีและจังหวัดยะลาตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามประเภทบุคคลที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากเหตุการณ์ความรุนแรงจะพบว่า ชาวบ้าน เป็นผู้สูญเสียมากที่สุดคือ เสียชีวิต 454 คน จากจำนวนผู้เสียชีวิตทั้งหมด 730 คน คิดเป็นร้อยละ 62.19 ของ จำนวนผู้เสียชีวิตทั้งหมด บาดเจ็บ 796 คน คิดเป็นร้อยละ 60.62 ของจำนวนผู้บาดเจ็บทั้งหมด รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เสียชีวิต 80 คน คิดเป็นร้อยละ 10.95 มากเป็นสองเท่าของเจ้าหน้าที่ทหาร ซึ่งเสียชีวิต 41 คน คิดเป็นร้อยละ 5.61 และเมื่อพิจารณาจากลักษณะเหตุร้ายที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่เป็นการยิงด้วยอาวุธปืนและมี แนวโน้มเพิ่มมากขึ้น รองลงมาคือการลอบวางเพลิง และการลอบวางระเบิด ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี 2547 กับปี 2548 พบว่าการลอบวางระเบิดเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 8.84 ในปี 2547 เป็นร้อยละ 18.46 ของเหตุร้ายที่เกิดขึ้น ทั้งหมดในปี 2548 หรือเพิ่มขึ้นประมาณสองเท่าตัวในปี 2548(มกราคม – สิงหาคม) (ปียะ กิจถาวร , 2548 น.51)

2.2 ผลการสำรวจความเห็นประชาชน

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา รวม 271 ตัวอย่างจาก 27 หมู่บ้านใน 9 อำเภอ ชาวบ้านมีความเห็นต่อสถานการณ์ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินว่า *ยังไม่ได้ดีขึ้นถึงร้อยละ 91.1* โดยเห็นว่าสถานการณ์ยังเหมือนเดิมร้อยละ 35.4 เพราะยังไม่ได้ดีขึ้น แม้จะใช้นโยบายใดๆ เจ้าหน้าที่รัฐขาดประสิทธิภาพในการรับรู้ข้อมูลรัฐไม่เข้าใจประชาชน ประชาชนก็ไม่เข้าใจรัฐ ขาดความร่วมมือจากชาวบ้านในการชี้เบาะแส ข่าวลือและสื่อต่างๆทำให้ชาวบ้านเกิดความหวาดกลัว สถานการณ์เลวร้ายลงถึงเลวร้ายลงมากถึงร้อยละ 55.7 เพราะคนคิดร้ายมีมากขึ้น รวมกลุ่มมากขึ้น มีคนว่างงานมากถึงไปรวมตัวกันทำเรื่องไม่ดี เจ้าหน้าที่รัฐบางคนขาดคุณธรรม ไม่ใส่ใจประชาชน ไม่รู้หน้าที่ เดือนที่แล้วสวนมะพร้าวก็โดนเผา เจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชนไม่มีความเข้าใจ ไม่มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน อำนาจรัฐมีมากไม่รู้ว่าจะเกิดผลกระทบกับชาวบ้านเมื่อไหร่ เหตุการณ์ยังรุนแรงขึ้น แต่ไม่รู้สาเหตุที่แท้จริง เมื่อจำแนกตามศาสนา พบว่าชาวไทยพุทธมีความเห็นว่าสถานการณ์ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเลวลงและเลวลงมากถึงร้อยละ 67.6 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสูงกว่า ชาวไทยมุสลิมที่เห็นว่าสถานการณ์ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเลวลงและเลวลงมากถึงร้อยละ 44.5 (ปียะ กิจถาวร ,2548 , น.51)

2.3 ตัวชี้วัดเพื่อประเมินสถานการณ์ความรุนแรง ตัวชี้วัดเพื่อประเมินสถานการณ์ความรุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยดัดแปลงจากรายงานของ Brookings Analysis Paper : “Things Fall Apart: Containing the Spillover From and Iraqi Civil War” โดย Daniel L. Byman and Kenneth M. Pollack, January 2007 และสถานการณ์ในพื้นที่รวม 10 ประเด็นดังนี้

- 1) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในหมู่บ้าน
- 2) เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถลดอิทธิพลและการเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อการร้าย
- 3) ชาวบ้านในหมู่บ้านของท่านเชื่อมั่นในการรักษาความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รัฐ
- 4) ชาวบ้านมุสลิมในหมู่บ้านของท่านสามารถปฏิบัติศาสนกิจ และรักษาวิถีชีวิตประเพณี วัฒนธรรม มลาญมุสลิมของตนเองได้อย่างเต็มที่
- 5) ชาวบ้านพุทธในหมู่บ้านของท่านสามารถปฏิบัติศาสนกิจ และรักษาวิถีชีวิตประเพณี วัฒนธรรมของตนเองได้อย่างเต็มที่
- 6) ชาวบ้านมีความรู้สึกร่วมในการที่จะร่วมกันสร้างสันติสุขให้กลับคืนมา
- 7) ชาวบ้านต้องการให้โรงเรียนของรัฐเปิดเรียนตามปกติ แม้จะมีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นในพื้นที่
- 8) กลุ่มก่อการร้ายทำให้ชาวบ้านหวาดกลัวมากขึ้น.
- 9) ในหมู่บ้านของท่าน พื้นที่ที่เกิดเหตุความรุนแรงขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็ว
- 10) ผลกระทบรุนแรงที่สุดจากเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นต่อชาวบ้านคือการประกอบอาชีพ และปากท้องของชาวบ้าน

3. การอพยพย้ายถิ่น

3.1 การย้ายถิ่น เป็นการเคลื่อนย้ายทางประชากรจากพื้นที่หนึ่งไปอยู่ยังอีกพื้นที่หนึ่งมีทั้งการย้ายถิ่นเข้า (Immigration) การย้ายถิ่นออก (Emigration) การย้ายถิ่นระหว่างประเทศ (International migration) และการย้ายถิ่นภายในประเทศ (Internal migration) สาเหตุของการย้ายถิ่นนั้น ประกอบด้วย ปัจจัยผลักดัน (Push factors) ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เช่น การว่างงาน ค่าครองชีพ ปัจจัยด้านสังคมวิทยา เช่น คุณภาพชีวิต ปัญหาอาชญากรรม ความหนาแน่นของประชากร และปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการทางสังคม เช่น การศึกษา ปัจจัยดึง (Pull factors) ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ เช่น มีที่อยู่อาศัยที่ดีขึ้น ความสะดวกในด้านการศึกษาหาความรู้ สภาพทางด้านกายภาพ สำหรับองค์ประกอบของการย้ายถิ่นนั้น จะมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจและสังคมต่าง ๆ เช่น มีความสัมพันธ์เชิงลบกับอายุ กล่าวคือ สัดส่วนของการย้ายถิ่นจะลดลงเมื่อประชากรมีอายุเพิ่มขึ้น ช่วงอายุที่มีการย้ายถิ่นมากจะอยู่ระหว่าง 20-29 ปี ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการย้ายถิ่นคือ คนที่มีการศึกษามากจะมีการย้ายถิ่นมาก การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และการเกิดการเติบโตอย่างรวดเร็วของศูนย์กลางเมืองจะเป็นผลทำให้เกิดการย้ายถิ่นเป็นอย่างมากระหว่างชนบทกับเมือง หากบุคคลมีสภาพความเป็นอยู่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตตามที่เขาคาดหวังไว้ เขาเหล่านั้นก็จะย้ายถิ่น ไปอยู่ในที่แห่งใหม่ และบุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเวลานาน จะมีแนวโน้มที่จะย้ายถิ่นออกไปอยู่ที่อื่นน้อยกว่าบุคคลอาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นในระยะสั้น ๆ

3.2 การย้ายถิ่นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

3.2.1 ลักษณะของการย้ายถิ่น ผู้ย้ายถิ่นในสามจังหวัดภาคใต้ ย้ายมาจากภาคใต้ด้วยกัน ถึงร้อยละ 90 และเป็นการย้ายมาจากนอกเขตเทศบาลในสัดส่วนที่สูงกว่าผู้ย้ายถิ่นที่อยู่ในจังหวัดอื่นของภาคใต้ ที่น่าสังเกตคือ ผู้ย้ายถิ่นในสามจังหวัดภาคใต้ย้ายมาจากต่างประเทศเป็นสัดส่วนสูงกว่าผู้ย้ายถิ่นในจังหวัดอื่น ทุกคนมาจากประเทศเพื่อนบ้านทางภาคใต้ของไทย คือ มาเลเซีย ส่วนใหญ่เป็นการย้ายกลับภูมิลำเนา และมุสลิมมีการเคลื่อนย้ายน้อยกว่าผู้ที่ไม่ใช่มุสลิม โดยเฉพาะการย้ายที่อยู่จากจังหวัดในภาคอื่นเข้ามาอยู่ในสามจังหวัดภาคใต้ มุสลิมส่วนใหญ่โดยเฉพาะมุสลิมที่พูดภาษามลายูเป็นคนในพื้นที่ (เกิดในจังหวัดเดียวกับที่อยู่ในปัจจุบัน) ส่วนผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมมีแนวโน้มที่จะย้ายเข้าไปอยู่ในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้น้อยลง (อารี จำปา กลาย , 2550, น 32 - 38)

3.2.2 ผลกระทบจากปัญหาความไม่ปลอดภัยต่อการย้ายถิ่น

การย้ายถิ่นเป็นการแสดงอาการความไม่มั่นใจของประชาชนต่อรัฐ (Lose of Confidence) เพื่อแสดงให้รัฐเห็นว่า รัฐไม่มีความสามารถที่จะดูแลปกป้อง คุ้มครอง รักษาให้ผู้อยู่ได้ปกครองให้ใช้ชีวิตอย่างปกติสุขได้ ผู้ย้ายถิ่นจากกลุ่มตัวอย่างหลายคนมีความคิดว่า ถ้าหากพื้นที่ 3 จังหวัดมีความสงบสุขกลับคืนมา กลุ่มตัวอย่างหลายคนก็พร้อมที่จะเดินทางกลับพื้นที่อันเป็นภูมิลำเนาเดิม เพราะที่นั่นเป็นพื้นที่ที่คุ้นเคย มีญาติพี่น้อง คำใช้จ่ายในการดำรงชีพ ไม่สูง และที่สำคัญความผูกพันกับพื้นที่บ้านเกิด สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ถ้าหากรัฐสามารถที่จะแก้ปัญหาในพื้นที่ให้สงบลงได้หลายคนก็พร้อมที่จะเดินทางกลับภูมิลำเนาเดิม (ชาติ พิทักษ์ คุ้มพล , 2549 , น.57 – 60)